

УДК [364.664.4:314.151.3]:316.774(477)

Н. В. Гузьдоцент кафедри психології
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**Н. М. Фалько**доцент кафедри психології
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

СТВОРЕННЯ ПРОСТОРУ ЩОДО АКТИВІЗАЦІЇ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В СПРИЯННІ СОЦІАЛЬНОМУ КОНСЕНСУСУ, ВРЕГУЛЮВАННЮ КОНФЛІКТІВ МІЖ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИМИ ОСОБАМИ ТА ГРОМАДАМИ

У статті розглянуто проблему адаптації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у громади, що приймають. Проаналізовано особливості впливу засобів масової інформації на формування громадської думки стосовно таких осіб, формування та підтримку позитивного іміджу внутрішньо переміщених осіб серед населення. Висвітлено досвід практичної роботи з метою створення простору щодо активізації засобів масової інформації в сприянні соціальному консенсусу, врегулюванню конфліктів між внутрішньо переміщеними особами та громадами.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, адаптація, інтеграція, медіапростір.

Постановка проблеми. Наслідки збройного конфлікту на сході України призвели до значних вимушених переміщень населення з окупованих територій. Найбільше внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО) проживають у районах, що безпосередньо прилягають до зони конфлікту. За даними Міністерства соціальної політики України (станом на 1 січня 2018 р.), структурними підрозділами із соціального захисту місцевих державних адміністрацій зареєстровано приблизно 1,5 млн ВПО [8].

Важливою проблемою ВПО є особливості їхньої адаптації в різних регіонах України, що дозволяє говорити про наявність різних регіональних режимів інтеграції ВПО. Дослідження зазначених режимів допоможе вирішити питання стосовно визначення змісту регіонального режиму інтеграції ВПО, його структури та проблеми, які стосуються розвитку правового статусу ВПО та їхньої адаптації в регіонах та громадах, що їх приймають [2].

Значний приток ВПО у громади, що їх приймають, змінив локальну соціальну динаміку і спричинив соціальну напругу, що надалі ускладнилося різним покриттям засобів масової інформації (далі – ЗМІ), яке прищеплює стереотипи і тавра щодо ВПО. На жаль, заполітизована інформація в ЗМІ і надалі розпалює нетерпимість, упереджене ставлення і стереотипи щодо ВПО, і лише незначна кількість програм у ЗМІ закликають до врегулювання суперечок та інтеграції.

З метою підвищення ефективності державної політики щодо підтримки внутрішньо переміщених осіб доцільно: сприяти інтеграції переселенців, які

не бажають повертатися, у нових місцях проживання завдяки наданню допомоги в облаштуванні та сприяння посиленню толерантності між переселенцями та місцевим населенням [4].

Вирішення проблеми вимушеної міграції та використання позитивного потенціалу її суб'єктів потребує концентрації всіх ресурсів на загальнонаціональному рівні та розроблення науково обґрунтованих регіональних заходів і програм. На даному етапі необхідним є моніторинг проблем ВПО, визначення на цій основі пріоритетних шляхів їх вирішення та способів сприяння інтеграції, соціальній адаптації та реінтеграції таких осіб за новим місцем проживання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема ВПО та їхньої адаптації поступово стає предметом наукового пізнання сучасних українських дослідників. Дослідження відбувається в різних галузях: правові засади ВПО вивчають Я. Ерабова, О. Позняк, Ю. Лушпієнко, Л. Гуменюк, А. Бреус; соціальні права – К. Афанасьєв, І. Німіжан, З. Кузнєцова, О. Панькова, О. Балакірева, І. Тітар; проблеми інтеграції ВПО в державній політиці – О. Балакірева, Е. Лібанова, В. Горбулін, С. Пирожков, І. Карпова; психологічні аспекти адаптації – О. Блинова, Т. Войцях, П. Волошин, Л. Шестопалова, Н. Марута, Г. Кукуруза, Т. Проскуріна, А. Тінякова, Т. Гніда, Т. Разводова, І. Кирилук та ін. Деякі аспекти проблеми досліджували О. Балуєва, В. Серєда, О. Риндзак, В. Сміль, У. Садова, В. Скобельський, О. Шерман, М. Філяк, О. Фуштей та ін., які започаткували вивчення регіональних чинників адаптації ВПО.

Метою статті є висвітлення практичного досвіду створення простору щодо активізації ЗМІ в сприянні соціальному консенсусу, врегулюванню конфліктів між ВПО та громадами.

Виклад основного матеріалу. Аналіз досліджень у різних галузях суспільствознавства показав, що актуальною залишається проблема ВПО, пов'язана з надзвичайно важливим аспектом – соціальною інтеграцією переселенців. Взаємодія із представниками громад, що приймають, є безцінним ресурсом соціальної підтримки в новому середовищі.

Серед відомих основних стратегій адаптації найбільш оптимальною як для окремого індивіда, так і для цілого суспільства є модель інтеграції. Згідно із цією моделлю, інтегрована особа (група осіб) набуває тих самих прав і обов'язків, що і решта членів суспільства, стає його частиною, повноправним і активним суб'єктом. Успішна реалізація інтеграційної моделі можлива лише за умови, що середовище соціуму, що приймає, є відкритим і сприятливим для цього, з одного боку, і добровільного вибору інтеграційної моделі, відповідного прагнення самого адаптанта, із другого [10].

З початку масового переміщення з невідконтрольних українському уряду територій проведено низку досліджень, присвячених взаємодії постійного місцевого населення та ВПО, зокрема питанню, чи існують між цими двома групами точки напруги та непорозуміння. В одних випадках місцеві жителі заявляють про нейтрально-доброзичливе ставлення до ВПО, співчуття та розуміння непростого становища, в якому вони опинилися, декларують готовність допомагати [5].

З іншого боку, існує багато свідчень щодо окремих випадків дискримінації, упереджень, що зазнають ВПО, негативних стереотипів щодо них, наявності прихованих та потенційних соціальних конфліктів [6; 7; 11].

Негативні наслідки вимушеного переміщення однаково відчутні як для самих переміщених осіб, так і для сторони, що їх приймає. Навантаження на місцеві установи, спричинене цим зниження обсягів та якості надання послуг викликають незадоволення та непорозуміння між переміщеним населенням та мешканцями громад, що приймають. У таких громадах спостерігається ускладнення ситуації, зокрема через обмеження доступу до робочих місць та базових послуг. Значна частка ВПО має досвід дискримінації на ринку нерухомості та ринку праці. Соціальні й економічні проблеми супроводжуються погіршенням психологічного стану населення, яке стикається із проблемами внутрішнього переселення [11; 12].

Такі чинники, як упередженість і відчуття загрози та соціальної напруги, висловлювання протилежних політичних поглядів без належної толерантності та зростання конкуренції за

обмежені ресурси, негативно впливають на суспільні процеси. За результатами досліджень, 59,8% населення підтвердили, що мають упереджене ставлення до ВПО (48,4% – помірно упереджене, 11,4% – суттєво упереджене).

Засоби масової інформації є основним джерелом інформації щодо вимушених переселенців. На основі інформації ЗМІ формують своє ставлення до ВПО 65% респондентів по всій Україні та 63% в містах концентрації. В Україні ЗМІ та знайомі залишаються вагомим джерелом інформації навіть для тих, хто сам спілкувався чи спілкується із ВПО [7].

Організатори медіамоніторингу «Внутрішньо переміщені особи в дзеркалі регіональних ЗМІ» зазначають, що «українські регіональні ЗМІ все ще залишаються дуже пасивними у висвітленні теми внутрішньо переміщених осіб, однак якість тих публікацій, які є, зросла. Журналісти мало уваги приділяють діям місцевої влади щодо вирішення проблем ВПО» [1].

«Після першої хвилі моніторингу ми багато говорили про те, що велика частка матеріалів – абсолютно безликі, беземоційні, їм бракує висновків, аналізу. Вони радше були інформаційним шумом. Навколо переселенців створюється стигматизація <...>. Якісні матеріали сприяють розумінню громадою переселенців <...>», – коментує результати моніторингу Олександр Чекмишев. Леся Ярошенко (член Асоціації «Спільний простір») зазначила: «Регіональні ЗМІ дещо активніше висвітлювали тематику ВПО. Водночас публікацій щодо ВПО не багато в принципі. Тематика ВПО висвітлюється здебільшого поверхово або в контексті інших питань. ЗМІ часто транслюють заяви влади без будь-якої перевірки чи представлення інших точок зору Аналітика і розслідування майже відсутні. Окрім стигматизації, медіа сприяють і утворенню та посиленню стереотипів щодо ВПО» [3].

«Журналісти досить поверхово підходять до висвітлення теми внутрішніх переселенців, у медіа бракує аналітичних та розслідувальних матеріалів. Хоча кількість матеріалів про ВПО дещо зросла, але переважно за рахунок офіційних повідомлень. Регіональним ЗМІ треба активніше реагувати на сучасні реалії», – стверджує керівник НСЖУ С. Томіленко [9].

«Усі ми знаємо людей, які вимушено переїхали через конфлікт, проте ще не знайдено довгострокових рішень для подолання труднощів, із якими стикаються переселенці. Частково допомогти знайти ці рішення можуть ЗМІ, ставлячи запитання владі та об'єктивно висвітлюючи ситуацію на місцевому та національному рівнях. <...> Саме тому ЄС продовжує підтримувати місцеві ЗМІ, які намагаються готувати неупереджені матеріали про труднощі та можливості на шляху інтеграції переселенців у місцеві громади, таким чином

запобігаючи викривленню реального стану речей плітками», – зазначила Хельга Пендер, менеджер сектора Європейського Союзу (далі – ЄС) із реагування на кризи [7].

ЗМІ, які мають вплив на формування громадської думки, недостатньо ефективно використовують наявний потенціал для налагодження взаєморозуміння між ВПО та мешканцями громад, що приймають. За даними моніторингу ЗМІ, спостерігається брак матеріалів щодо проблем, пов'язаних із ВПО загалом і аналітичних та розслідувальних зокрема. Результати аналізу матеріалів, що публікуються, та контенту, що потрапляє в ефір, свідчать про те, що аналітичні матеріали із проблем ВПО майже не використовуються, тобто не підтримується баланс думок для всебічного висвітлення поточної ситуації. Спостерігається брак системних інформаційних кампаній із проблем ВПО й особливостей їх реінтеграції до громад, що приймають [12].

Отже, для формування та підтримання позитивного іміджу ВПО серед населення медіависвітлення є важливим завданням. Наявні проблеми потребують не тільки комплексних дій щодо розроблення та впровадження плану дій у соціальній та гуманітарній сфері, але й реалізації системних стратегічних заходів та скоординованої інформаційної політики, спрямованої на реінтеграцію ВПО.

Відповіддю на суспільний запит, зумовлений гострою потребою в наданні підтримки ВПО та громадам, що приймають, у процесі реінтеграції ВПО та визнанням важливості інформаційного компонента в цьому процесі стало розроблення Стратегії інформаційної реінтеграції внутрішньо переміщених осіб Міністерством інформаційної політики України, ключовим аспектом якої є досягнення взаєморозуміння, соціальної консолідації та згуртованості населення України. Виконання стратегічних заходів повинно забезпечити повернення суспільної уваги до питань реінтеграції ВПО в громади, що їх приймають, підвищення рівня толерантності, довіри і взаємодії в суспільстві, а також забезпечення змін у вирішенні проблем переселенців.

Стратегія визначає три цілі: 1) подолання негативних стереотипів щодо ВПО та консолідація суспільства шляхом налагодження взаєморозуміння між мешканцями громад, що приймають, та ВПО; 2) залучення ВПО до суспільного життя громади шляхом спонукання їх до економічної, громадської та соціальної активності; 3) покращення інформаційного обміну між ВПО й органами державної влади, що сприятиме реалізації прав ВПО та їхній реінтеграції.

До реалізації Стратегії долучилися центральні органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства, ЗМІ м. Бердянська Запорізької області.

У межах реалізації проекту міжнародної технічної допомоги ЄС «Створення комплексної системи надання допомоги вимушеним переселенцям із зони АТО та громаді м. Бердянська» нами проведено семінар-тренінг «Активізація місцевих ЗМІ в сприянні соціальному консенсусу, врегулюванню конфліктів між ВПО та місцевими громадами і уникненню прищеплення стереотипів та тавр щодо ВПО».

Наведемо опис проведення семінару-тренінгу й аналіз результативності відповідно до поставлених цілей.

Метою тренінгу було створення передумов щодо активізації місцевих ЗМІ в сприянні соціальному консенсусу, врегулюванню конфліктів між ВПО та місцевими громадами, руйнування стереотипів та упередженого ставлення до ВПО.

Цільовою аудиторією стали журналісти, які висвітлюють події в різних ЗМІ.

Семінар охоплював такі питання: виявлення наявних інформаційних прогалин щодо ВПО; пояснення та руйнування наявних стереотипів; обговорення питання порядку надання права голосу ВПО; сприяння активнішому визнанню потреб і проблем ВПО; обговорення ризиків, що можуть поставити під загрозу впровадження дій, зазначення шляхів їх подолання; висвітлення переваг того, що повна інтеграція ВПО в місцеву громаду створить передумови для започаткування суспільного діалогу щодо врегулювання спорів.

На першому етапі роботи, а саме під час вступної частини (відкриття) семінару – короткого представлення проекту і програми зустрічі, відбулося знайомство учасників семінару із тренерами та спікерами в інтерактивній формі. Представників ЗМІ поділено на пари, де вони знайомилися та творчо представляли аудиторії один одного.

Для забезпечення демонстрації прогресу розвитку й аналізу засвоєних знань, умінь та навичок початку зустрічі передувала оцінка базових знань кожного учасника, який проходить підготовку в межах семінару.

Відповідно до завдань виявлені наявні інформаційні прогалини щодо ВПО в медіапросторі. Із цією метою учасники семінару розподілені на три групи, в яких відбувалося обговорення. Результати роботи в групах презентовано модераторами на трьох майданчиках. На фліпчарті вони представили бачення наявних інформаційних прогалин щодо ВПО. Виявлено таке:

Група 1

- незнання менталітету мешканців регіону;
- неготовність ВПО до відкритого контакту;
- складність розуміння психології станів;
- полярність особистісної активності;
- комплекс «жертви» та пошук винних;
- наявність стереотипів у журналістів;
- відсутність довіри до журналістів.

Група 2

- не хочуть «світитися»;
- перебільшують власні проблеми;
- інформація, яку складно перевірити;
- зловживання владою стосовно інформації щодо захисту персональних даних;
- стереотипи серед ЗМІ;
- конфлікти між ВПО;
- низький рівень ціквості аудиторії.

Група 3

- недостатня компетентність міських чиновників у коментуванні рішень та постанов вищих органів влади;
- недостатність розуміння журналістами юридичного боку питання;
- небажання переселенців відкрито розповідати про свої проблеми (особливо коли порушено закон);
- негативна реакція аудиторії ЗМІ;
- невиправдані очікування самих героїв сюжетів щодо ЗМІ;
- комплекс «жертви» (усі мені винні);
- про свої проблеми розповідають в основному ті, хто більш активні, а не ті, кому потрібна допомога;
- відсутність фінансування на висвітлення теми в ЗМІ;
- відсутність зворотного зв'язку (інформування) від самих ВПО (громадських організацій).

Варто зазначити, що за результатами проведеного аналізу інтерактивного обговорення, учасники семінару дійшли висновку, що наявні інформаційні прогалини справді перешкоджають об'єктивному висвітленню теми ВПО в медіапросторі. ЗМІ, які мають вплив на формування громадської думки, недостатньо ефективно використовують наявний потенціал для налагодження взаєморозуміння між ВПО та мешканцями м. Бердянська. За даними представників ЗМІ, спостерігається брак матеріалів щодо проблем, пов'язаних із ВПО тому, що відсутня зацікавленість громади, «тираж не буде прибутковим, якщо він насичений інформацією про ВПО».

На другому етапі роботи учасники семінару долучилися до обговорення питання щодо пояснення та руйнування наявних стереотипів. Із цією метою представників ЗМІ поділено на дві групи, які створювали стереотипний образ ВПО. Відповідно до завдань, перша група створювала цей образ із позиції місцевого мешканця, а друга – з позиції представника ЗМІ.

Отже, учасники в групах виявили особливості соціальних суб'єктивних відношень та стереотипів щодо ВПО та джерела їх виникнення:

Група 1

- стереотипи щодо ВПО з позиції суспільства;
- «довічний утриманець», «прохач пособій»;
- «донецькі» як визначення хамської поведінки;

– «совок» – тримаються за Росію, хочуть повернути Союз Радянських Соціалістичних Республік;

– викликають або жалість, або роздратування;

– тримаються осторонь, «у своєму колі».

Група 2

– стереотипи щодо ВПО з позицій представників ЗМІ;

– образ внутрішньо переміщеної особи – це жінка із двома або більшою кількістю дітей, речами, зібраними нашвидкоруч. Вона рятується від вибухів, вона на власному досвіді знає, як це – переховуватися в підвалах;

– це дорога в один кінець;

– вона знає, як стукатися у двері чиновників, знає їхні обличчя. Бо вона має справу з великою кількістю документів, які їй потрібно оформляти, витратити багато часу та грошей для вирішення цих питань (бюрократія чиновників);

– провокує появу негативних емоцій;

– їй хронічно не вистачає коштів;

– вона вважає, що все ж таки повернеться додому, бо там все чудово;

– перебуває в стані «потребую на допомогу».

У результаті обговорення частина учасників зазначили, що джерелом появи стереотипів щодо ВПО є місцеві мешканці, а не ЗМІ. Друга частина учасників зазначили, що вони як представники ЗМІ певною мірою є джерелом формування стереотипів щодо ВПО, але навмисно вони це питання не відстежували.

Після обговорення результатів учасники семінару дійшли висновку, що одним із дієвих механізмів руйнування стереотипів щодо ВПО в ЗМІ може бути інформаційна кампанія, яка потребує:

– фінансових витрат («Замовник», «Джерело фінансування?»);

– зацікавленості самих ВПО («Не хочуть «світитися»», «Відсутність довіри до журналістів» та ін.);

– цікавості громади до проблем та потреб ВПО («Низький рівень зацікавлення аудиторії»).

Наприкінці другого етапу переглянуто презентацію щодо механізмів руйнування стереотипів стосовно ВПО в ЗМІ, надано зворотний зв'язок тренерів та спікерів.

Третій етап семінару присвячений обговоренню питань порядку надання права голосу ВПО в сприянні активнішому визнанню потреб і проблем ВПО.

У результаті інтерактивного обговорення представники ЗМІ зазначили, що відсутня зацікавленість із боку самих ВПО, які є «відокремленими», «інформаційно пасивними», «тримаються осторонь, «своїм колом»».

У процесі обговорення питання надання права голосу ВПО учасники зазначили, що більшість ЗМІ працюють у комерційному режимі, тому надання

права голосу ВПО можливо лише через ініціювання створення інформаційної медіаплатформи в межах програми чи проекту діяльності місцевої влади, головними принципами створення якої стане системний підхід та активність усіх учасників.

Наступним етапом роботи було обговорення Стратегії інформаційної реінтеграції внутрішньо переміщених осіб (Міністерства інформаційної політики України), яка забезпечується спільними діями державних органів, інститутів громадянського суспільства, ЗМІ.

Результатом третього етапу роботи стало визначення основних ризиків, що можуть поставити під загрозу впровадження заходів, та запропоновано шляхи вирішення проблем через ЗМІ.

Ризики:

- соціально-політичні («конфлікт інтересів між представниками депутатського корпусу», «перерозподіл сфер впливу»);
- економічні («кошти, які будуть отримані, можуть спрямовуватися на особистісне збагачення»);
- психологічні («роль суб'єктивного чинника», «будуть керуватися особистісними інтересами»).

Шляхи вирішення питань через ЗМІ:

1. Підвищити рівень поінформованості ВПО про свої права та можливості їх реалізації на рівні громади м. Бердянська (правові послуги, соціальні послуги).

2. Підвищити рівень поінформованості ВПО щодо соціально-економічної ситуації в м. Бердянську (вакантні посади, робочі місця).

3. Залучення ВПО до життя громади через участь у соціально-культурних заходах, зборах громади тощо.

4. Залучення ВПО до активної участі в місцевих громадських об'єднаннях.

На четвертому етапі висвітлені переваги того, що повна інтеграція ВПО в місцеву громаду створить передумови для започаткування суспільного діалогу щодо врегулювання спорів.

Із цією метою учасникам запропоновано розробити проект (або інформаційну кампанію), спрямований на інтеграцію ВПО в місцеві громади, створення соціального консенсусу та врегулювання конфліктів між ВПО та місцевою громадою.

У процесі обговорення учасники дійшли висновку, що в регіонах та областях відсутній консолідуючий орган, який буде об'єднувати, ініціювати та генерувати, з'єднає всі структури органів влади, громадських організацій та ЗМІ щодо налагодження взаємодії між громадою та ВПО.

У представників ЗМІ виникли жваві дискусії щодо зацікавленості сторін, механізмів реалізації, замовників, ресурсів, засобів та методів впровадження.

Результатом обговорення стало ініціювання представниками ЗМІ створення Координаційного

центру при виконавчих комітетах міських рад як платформи для комунікації і взаємодопомоги, а напрями діяльності мають зумовлюватися актуальними потребами. Такі центри можуть стати механізмом, який сприятиме ефективній адаптації й інтеграції ВПО в громади, мінімізує основні ризики, що можуть поставити під загрозу впровадження заходів.

Зі слів учасників, до складу Координаційного центру повинні бути залучені представники влади, представники громадських об'єднань, представники масмедіа, представники ВПО, голови рад мікрорайонів, представники депутатського корпусу.

У такому разі ЗМІ зможуть висвітлювати діяльність Центру як достовірного джерела інформації в межах будь-яких програм та проектів, спрямованих на адаптацію та інтеграцію ВПО в місцеву громаду.

Одним із завдань Координаційного центру повинно стати створення програми діяльності, яка має бути включена до цільового бюджету. Обов'язкове залучення голів рад мікрорайонів забезпечить обговорення ризиків, що можуть поставити під загрозу впровадження заходів, активніший діалог місцевих громад із ВПО.

Під час підбиття підсумків семінару учасники зазначили, що в них суттєво змінилося ставлення до проблеми поширення стереотипів та упередженого ставлення до ВПО через ЗМІ; на початку семінару деякі з них досить скептично ставилися до їхньої ролі в активізації місцевих ЗМІ для сприяння соціальному консенсусу, врегулювання конфліктів між ВПО та місцевими громадами, уникнення поширення стереотипів та тавр щодо ВПО («Ми взагалі не можемо впливати на прищеплення стереотипів до ВПО»).

Для забезпечення демонстрації прогресу розвитку й аналізу засвоєних знань, умінь та навичок семінар завершено заключною оцінкою знань та наданням зворотної реакції, де учасники розповіли про свої здобутки й враження від процесу навчання, зазначили, що довгостроковим результатом проведення семінару стануть публікації в місцевих ЗМІ, що сприятимуть соціальному консенсусу та примиренню між ВПО та громадами, що їх приймають.

Також учасники зазначили, що:

- набули нових знань про особливості та види стереотипів, джерела появи стереотипів щодо ВПО, роль ЗМІ в подоланні таких стереотипів, принципи налагодження суспільного діалогу між ВПО та громадою для врегулювання конфліктів та подолання суспільних стереотипів;

- навчилися передбачати прояви стереотипів у ЗМІ щодо ВПО й оволоділи механізмами їх руйнування;

- набули навички щодо розуміння засобів врегулювання конфліктів між ВПО та місцевими

громадами, уникнення поширення стереотипів та тавр щодо ВПО через місцеві ЗМІ, набуття досвіду планування проекту соціальної взаємодії (розроблення проекту щодо уникнення поширення стереотипів та тавр щодо ВПО через місцеві ЗМІ).

Висновки. Важливо зауважити, що основною умовою повернення вимушених внутрішньо переміщених осіб до своїх домівок і вирішення їхніх найважливіших проблем є взаємопідтримка українських громадян, протидія зовнішнім загрозам і встановлення миру та територіальної цілісності України.

Перспективами подальших досліджень є розроблення комплексної програми психологічного супроводу дорослих у постконфліктних ситуаціях із метою виявлення та залучення всіх особистісних ресурсів для подолання складного періоду адаптації до нового середовища. Саме в цих умовах людина буде спроможна до продуктивних дій щодо налагодження свого життя в нових умовах, саме це сприятиме зниженню соціального напруження в громаді, створить умови для соціально-економічного розвитку місцевої спільноти шляхом використання інтелектуального, особистісного, професійного потенціалу внутрішньо переміщених осіб.

Література:

1. Вимушені переселенці та приймаючі громади: уроки для ефективної суспільної адаптації й інтеграції : наукова доповідь / за ред. О. Балакіревої. Київ, 2016. 140 с.
2. Зейтуллаєва Е. Державна політика інтеграції внутрішньо переміщених осіб у регіональні спільноти в контексті підтримки регіонів та громад. Національна академія державного управління при Президентові України Одеський регіональний інститут державного управління. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_01\(36\)/12.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2018/2018_01(36)/12.pdf).
3. ЗМІ про переселенців: стигматизації поменшало, але й уваги теж. URL: <http://nsju.org/index.php/article/5939>.
4. Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі : національна доповідь / Е. Лібанова та ін. Київ : НАН України, 2015. С. 331–345. URL: https://www.idss.org.ua/monografii/2016_dopov_Donbas.pdf.
5. Опитування КМІСу на замовлення МФ «Відродження». Презентація основних результатів опитування. URL: http://www.irf.ua/knowledgebase/news/zaluchennya_gromad_vpo_do_vidnovlennya_ukrainy/.
6. Опитування Центру «Соціальний моніторинг» та Українського інституту соціальних досліджень ім. О. Яременка. Звіт. URL: <http://www.uisr.org.ua/img/upload/files/Settlers%20and%20volunteering.pdf>.
7. Презентація результатів медіамоніторингу «Внутрішньо переміщені особи у дзеркалі регіональних ЗМІ». URL: <https://ukranews.com/ua/news/438394-prezentaciya-rezultativ-media-monitoringu--vnutrishno-peremishheni-osoby-u-dzerali-regionalnykh-zmi>.
8. Про схвалення Стратегії інтеграції внутрішньо переміщених осіб та впровадження довгострокових рішень щодо внутрішнього переміщення на період до 2020 р. : розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 909-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-2017-%D1%80>.
9. «Регіональним ЗМІ треба активніше реагувати на сучасні реалії», – керівник НСЖУ. URL: <http://nsju.org/article/5701>.
10. Риндзак О. Соціокультурні аспекти інтеграції внутрішньо переміщених осіб у регіональному вимірі. *Регіональна економіка*. 2016. № 3. С. 120–127.
11. Результати анкетування ВПО Чугуївською правозахисною групою на Харківщині. URL: <http://www.khpg.org/index.php?id=1439424767>.
12. Стратегія інформаційної реінтеграції внутрішньо переміщених осіб. URL: <https://mip.gov.ua/content/strategiya-informaciynoi-reintegracii-vnutrishno-peremishchenih-osib.html>.

Гузь Н. В., Фалько Н. М. Создание пространства по активизации средств массовой информации в содействии социальному консенсусу, урегулированию конфликтов между внутренне перемещенными лицами и общинами

В статье рассмотрена проблема адаптации и интеграции внутренне перемещенных лиц в принимающие общины. Проанализированы особенности влияния средств массовой информации на формирование общественного мнения относительно внутренне перемещенных лиц, формирования и поддержания положительного имиджа внутренне перемещенных лиц среди населения. Освещен опыт практической работы с целью создания пространства для активизации средств массовой информации в содействии социальному консенсусу, урегулированию конфликтов между внутренне перемещенными лицами и принимающими общинами.

Ключевые слова: внутренне перемещенные лица, адаптация, интеграция, медиaprостранство.

Huz N. V., Falko N. M. Creation of space for media activation in support of the social consensus, regulation of conflicts between internally displaced persons and citizens

The article deals with the problem of adaptation and integration of internally displaced persons in host communities. The peculiarities of the influence of the mass media on the formation of public opinion in relation to between internally displaced persons, formation and support of positive image of between internally displaced persons in the population are analyzed. The experience of practical work with the purpose of creating space for activating mass media in promoting social consensus, resolving conflicts between internally displaced persons and communities is elucidated.

Key words: *internally displaced persons, adaptation, integration, media space.*